

ДРВЕНИ ТОЧАК И ЊЕГОВА ПРИМЕНА У ДОКУМЕНТИМА ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА БЕОГРАДА

Међународни симпозијум на тему Дрвени точак и његова примена, Марибор, 2014.

Аутори: архивски саветници Олга Латинчић и Евица Мицковић

Превод на енглески језик : Тијана Ковчић

IT подршка : Вук Бабић

На позив госпође директорке Регионалног музеја Марибора Мирјане Корен приликом боравка у Марибору, а поводом отварања изложбе *Векови Београда са посебним освртом Словенци у Београду*, у организацији Покрајинског архива Марибора и Историјског архива Београда, са посебним задовољством је прихваћено учешће у пројекту Међународног симпозијума на тему *Дрвени точак и његова примена* 26 – 27. септембра у Марибору.

Одабрана документа која дочаравају целокупни живот Београда и Србије XIX и XX века сачињавају Тематски водич настао је за наведену прилику, 2014, који као научно обавештајно средство, треба да упути истраживача на тематски одређену архивску грађу. Подаци о грађи класификовани су према фондовима и збиркама, а фондови и збирке према свом редном броју. За сваки фонд или збирку дат је кратак опис са основним подацима, а затим су представљена одабрана докумената хронолошки, прво књиге, а затим списи. У уводном делу текста дат је осврт на музејске збирке Београда које чувају точак као свој експонат или део експоната. У закључку рада дат је сумарни преглед података из архивских списа и њихов значај за даља истраживања.

Документа, пре свега, упућују на присуство точка у списима Историјског архива Београда и експонатима разних колекција београдских музеја. Такође је сагледана његова широка примена, најпре, у саобраћају, за превоз људи и ствари - колима, фијакером, кочијом, трамвајем, колицима за возање деце и лутке. Појављује се као учило и као играчка. Затим, наилази се на његово присуство у комуналној делатности града: код кола за прање и

чишћење улица, у поштанском саобраћају, за разношење леда, као продавница. Од најранијег периода присутан је на бојном пољу као помагало војсци, било да вуче топ или војничку комору. Појављује се као средство за мучење – погубљење, али налази се и у изумима нових машина. Примена у занатима је кроз списе најизраженија у примени точка на преслици, код које се посредно нашао и у народним умотворинама. Куриозитети су презентовани Точак на фресци који вози митско биће, *Точак Учења* на Будистичком храму у Београду, Точак на ромској застави. Ове примене могу се именовати као појава у функцији религијско-филозофског симбола као и симбола идентитета. Точак са ковачем као подлога новчанице Народне банке Србије из 1905. има симболичну функцију у дизајну. Не може се заборавити и његова примена у најважнијој споредној ствари – фудбалу, где се сусреће на колицима за мобилијар фудбалског клуба. Представљено је више списа који описују дрво које се користи за точак и начин његове обраде, као и више списа о мајсторима точка – коларима, њиховом животу и раду у Београду, у миру и у рату.